राष्ट्रिय कफी नीति २०६०

कफी उत्पादन, प्रशोधन एवं व्यापारिक कारोवारमा निजी तथा सहकारी क्षेत्र समेतको सहभागिता बृद्धि गरी देशमा उपलब्ध संभावनाहरुको दिगो र व्यवस्थित उपयोग गरी आय आर्जन रोजगारीको अवसर बृद्धि एवं बैदेशिक मूद्रा आर्जन गर्ने भरपर्दो श्रोतको रुपमा कफी विकास गर्न गराउन श्री ५ को सरकारले राष्ट्रिय कफी नीति, २०६० स्वीकृत गरी लागु गरेको छ ।

१. परिभाषा

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस नीतिमा,

१.१ "कफी कृषक" भन्नाले प्रचलित कानुनले तोकेको जग्गाको हदबन्दी भित्र रहेर कफी खेती गर्ने कृषकलाई जनाउ¤छ ।
१.२ "व्यवसायिक कफी कृषक" भन्नाले प्रचलित कानुन बमोजिम जग्गा हदबन्दी छुटको सुविधा लिई कफी खेती गर्ने कृषकलाई जनाउ¤छ ।
१.३ "सहकारी कफी खेती" भन्नाले प्रचलित सहकारी ऐन अन्तर्गत गठन भई समुहगत रुपमा आवद्ध भएर कफी खेती गर्नेलाई जनाउ¤छ ।
१.४ "कफी उद्योग" भन्नाले कफी खेती गर्ने वा कफी प्रशोधन गर्ने कारखाना संचालन गर्नका लागि प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता गरिएको उद्योगलाई सम्झनु पर्दछ ।
१.५ "कफी प्रशोधन कारखाना" भन्नाले कफी प्रशोधनका लागि चाहिने उपकरणहरु र मेशिनरीहरु जस्तै पल्पर, हलर, रोष्टर आदि जडान भएको संरचनालाई जनाउंछ ।
१.६ "कफी निर्यात कर्ता" भन्नाले नेपालमा उत्पादित कफी अन्य मुलुकमा निर्यात गर्ने व्यक्ति वा संस्थालाई जनाउ¤छ ।
१.७ "कफी आयात कर्ता भन्नाले विदेशमा उत्पादित कफी पैठारी गरी विक्री वितरण गर्ने व्यक्ति वा संस्थालाई जनाउ¤छ ।
१.८ "कफी प्याकर" भन्नाले स्वदेशमा उत्पादित दाना कफी -Cherry coffee) रोष्टिé, प्याकेजिé लेवलिé गरी वा तयारी कफी प्याकिé गरी विक्री गर्ने व्यक्ति वा संस्थालाई जनाउ¤छ ।
१.९ "बोर्ड" भन्नाले राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास वोर्डलाई जनाउ¤छ ।
१.१० "कफी व्यवसाय" भन्नाले व्यवसायिक रुपमा कफी खेती, प्रशोधन, आयात, निर्यात एवं विक्री वितरण गर्ने कार्यलाई जनाउ¤छ ।
१.११ "बैंक" भन्नाले कफी व्यवसायमा लगानी गर्ने कृषि विकास बैंक लगायत प्रचलित कानुन बमोजिम बैकिé कारोवार गर्न अनुमति प्राप्त वित्तीय संस्थालाई जनाउ¤छ ।

२. उदेश्य

२.१ कफीको आयात प्रतिस्थापन गरी निर्यात प्रबर्द्धन गर्ने ।
२.२. आय र रोजगारीका अवसरहरु श्रृजना गरी गरिवी निवारणमा सहयोग पुर्‍याउने ।
२.३ कफी खेती विस्तार गरी वातावरण संरक्षणमा सहयोग पुर्‍याउने ।
२.४ कफी व्यवसायलाई दिगो र आकर्षक बनाउने ।

३. नीति तथा कार्य नीतिहरु:

३.१ उत्पादन तथा प्रशोधन

३.१.१ कफीको उत्पादन र प्रशोधनमा आधुनिक प्रविधिहरुको विकास तथा जैविक कफी खेती प्रवर्द्धन गर्न नीजि/सहकारी क्षेत्रको समेत सहभागितामा आवश्यकता अनुसार कफी अनुसन्धान केन्द्र तथा उपकेन्द्रहरुको स्थापना गर्नुका साथै भइरहेको कफी विकास केन्द्रलाई सुधार गरिनेछ ।

३.१.२ कफी खेतीको लागि प्रयोग भएको जग्गाको हदबन्दीमा प्रचलित नियमानुसार छुट दिईने छ ।

३.१.३ व्यवसायीक कफी खेती भएका क्षेत्रहरुमा सडक, सिंचाई विजुली, संचार जस्ता आधारभुत भौतिक विकासका संरचनाहरुको विकास गर्न प्राथमिकता दिइने छ । यसरी दिइने प्राथमिकता उक्त क्षेत्रमा बसोवास गर्ने अधिकांश कृषकहरुको मुख्य व्यवसाय कफी खेती भएको हुनु पर्नेछ ।

३.१.४ कफी प्रशोधन उद्योगको लागी आवश्यक मेशिनरी औजार आयात गर्दा कृषिजन्य उद्योगहरुले पाए सरहको सुविधा पाउने छ ।

३.१.५ कफी उत्पादन एवं प्रशोधनको लागि आवश्यक दक्ष जनशक्तिको विकास गरिने छ ।

३.१.६ निर्यात हुने कफीमा आकर्षक राष्ट्रिय प्रतीक चिन्ह -Logo) राखिने व्यवस्था गरिने छ ।

३.१.७ कफी प्रशोधनका लागि उपयुक्त मेशिनरी औजार मुलुकमै उत्पादन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।

३.१.८ यस नीति अन्तर्गत उपलब्ध गरिएका सुविधा सहुलियत लक्ष्य बमोजिम उपयोग गर्न नसकेमा त्यस्ता सुविधा सहुलियतबाट वञ्चित गर्न सकिनेछ ।

३.१.९ व्यवसायिक कफी खेती गर्ने, कफी आयात निर्यात तथा स्थानीय तहमा बिक्री वितरण गर्ने र कफी प्रशोधन गर्ने कारखानाले वोर्डको पुर्व स्वीकृति लिई वोर्डमा सूचिकृत गर्नु पर्नेछ ।

३.१.१० व्यवसायी कफी खेतीको लागि नीजि वा सरकारी जग्गा लिजमा दिने व्यवस्था गरिने छ ।

३.२ बजार तथा व्यापार प्रवर्द्धन

३.२.१ कफी निर्यात प्रवर्द्धनको लागि विदेश स्थित नियोगहरुसंग समन्वय गरी विदेशमा प्रचारात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

३.२.२ निर्यात हुने दाना कफीमा एक पटकमा अधिकतम ३०,००० (तिस हजार) अमेरिकी डलर मूल्य सम्मको परिमाण निर्यात गर्दा विना एल.सी पठाउन सकिने छ ।

३.२.३ कफीको आन्तरिक माग पुर्तिका लागि नेपालमा उत्पादित कफीलाई नै प्राथमिकता दिई आयात प्रतिस्थापनतर्फ ध्यान दिईनेछ ।

३.२.४ नेपालमा जैविक (Organic) कफी उत्पादनको महत्व बारेका प्रचार प्रसारमा विशेष ध्यान दिई प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।

३.२.५ स्वदेशमा उत्पादित कफी निर्यात गर्दा र विदेशबाट कफी आयात गर्दा वोर्डको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्ने छ ।

३.३ संस्थागत व्यवस्था:

३.३.१ कफी सम्बन्धी राष्ट्रिय अर्न्तराष्ट्रिय सेमिनार, मेला, प्रदर्शनीहरुमा व्यवसायिक रुपमा कफी खेतीमा संलग्न कृषक, उद्योगपति तथा कर्मचारीहरुलाई सहभागी गराउन प्रोत्साहित गरिनेछ ।

३.३.२ वोर्डले नीजि क्षेत्र लगायत स्वदेशी एवं विदेशी संघ/संस्थाहरु संग समन्वय राखी कफी अनुसन्धानको साथै प्रविधि विकासमा जोड दिनेछ ।

३.३.३ कफीको गुणस्तर कायम गर्न उपयुक्त प्रयोगशालाको विकास गरिनेछ ।

३.३.४ वोर्डले कफीको व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक सुविधाहरु उपलब्ध गराउनको लागि सम्बन्धित निकायमा सिफारीश गरिने छ ।

३.३.५ कफी विकासको लागि अध्ययन भ्रमण, तालिम तथा उच्च शिक्षाको व्यवस्था गरिने छ ।

३.३.६ कफीको क्षेत्रफल, उत्पादन, निर्यात आयात, बिक्री, प्रशोधन आदिको तथ्यांङ्क संकलन एवं विश्लेषण गरी केन्द्रीय स्तरमा सूचना प्रणालीको विकास गरिनेछ ।

३.३.७ कफी व्यवसायीहरुलाई संस्थागत रुपमा बजारीकरण, कफी विकास योजना, नीति निर्माण एवं कफीको बजार व्यवस्थापनमा सहभागी गराईनेछ ।

३.३.८ वोर्डले कफी व्यवसायीहरुको सुपरीवेक्षण, अनुगमन र मुल्याङ्कन गरी उत्कृष्ट व्यवसायीलाई पुरस्कृत गर्ने छ ।

३.३.९ कफी बजार प्रतिस्पर्धी नभएसम्म कफी मूल्य निर्धारण समितिमा कफी कृषक/सहकारी र व्यवसायीको तर्फबाट संस्थागत प्रतिनिधित्व हुनेछ ।

३.३.१० स्वदेशी तथा विदेशी व्यक्ति, सहकारी वा संस्थाको संयुक्त लगानीमा व्यवसायिक कफी खेती एवं प्रशोधन कारखाना स्थापना गर्न सकिने छ ।

४. कफी विकास कोष

४.१ राष्ट्रिय कफी विकास कोष स्थापना गरिने छ ।

४.२ उक्त कोषमा देहाय बमोजिमको रकम जम्मा हुनेछ ।

४.२.१ राष्ट्रिय, अन्तराष्ट्रिय संघ/संस्था एवम् अन्य श्रोतबाट कफीको विकास तथा अनुसन्धानको लागि प्राप्त रकम ।

४.२.२ लिजबाट प्राप्त रकम ।

४.२.३ श्री ५ को सरकारबाट कफी विकासको लागि प्राप्त रकम ।

४.२.४ वोर्डले परामर्श दिए वापत प्राप्त हूने सेवा शुल्क ।

४.३ उक्त कोष वोर्डबाट स्वीकृत निर्देशिका बमोजिम संचालन हूनेछ ।